

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-333/14

**Scotch Whisky Association ir kt.
prieš
Lord Advocate
ir
Advocate General for Scotland**

(*Court of Session* (Škotija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas — Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013 — Laisvas prekių judėjimas — SESV 34 straipsnis — Kiekybiniai apribojimai — Lygiaverčio poveikio priemonės — Minimali alkoholinių gėrimų kaina, apskaičiuojama atsižvelgiant į alkoholio kiekį produkte — Pateisinimas — SESV 36 straipsnis — Žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga — Nacionalinio teismo vertinimas“

Santrauka – 2015 m. gruodžio 23 d. Teisingumo Teismo (antroji kolegija) sprendimas

1. *Žemės ūkis — Bendras rinkų organizavimas — Vynas — Nacionalinės teisės aktai, kuriais nustatoma minimali vyno mažmeninė pardavimo kaina už vienetą — Leistinumai — Pateisinimas — Žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga — Sąlyga — Proporcingumo principo laikymasis*

(*Europos Parlamento ir Tarybos reglamento Nr. 1308/2013 167 straipsnis*)

2. *Laisvas prekių judėjimas — Kiekybiniai apribojimai — Lygiaverčio poveikio priemonės — Nacionalinės teisės aktai, kuriais nustatoma minimali alkoholinių gėrimų mažmeninė pardavimo kaina už vienetą — Neleistinumai — Pateisinimas — Žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga — Pareiga imtis mažiausiai ribojančių priemonių — Nacionalinio teismo atliekamas tikrinimas*

(*SESV 34 ir 36 straipsniai*)

3. *Laisvas prekių judėjimas — Nukrypti leidžiančios nuostatos — Žmonių sveikatos ir gyvybės apsauga — Nacionalinės teisės aktai, kuriais nustatoma minimali alkoholinių gėrimų mažmeninė pardavimo kaina už vienetą — Pateisinimas — Sąlyga — Proporcingumo principo laikymasis — Vertinimo kriterijai — Data, į kurią atsižvelgiama*

(*SESV 36 straipsnis*)

1. Reglamentą Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami reglamentai Nr. 922/72, Nr. 234/79, Nr. 1037/2001 ir Nr. 1234/2007, reikia aiškinti taip, kad pagal jį nedraudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kuriais nustatoma minimali vyno mažmeninė pardavimo kaina už vienetą, jeigu šie teisės aktai iš tikrųjų yra tinkami žmonių sveikatos ir gyvybės

apsaugos tikslui įgyvendinti ir jeigu, atsižvelgiant į bendros žemės ūkio politikos tikslus ir tinkamą bendro žemės ūkio rinkų organizavimo veikimą, jais neviršijama tai, kas būtina minėtam žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos tikslui pasiekti.

Iš tiesų Reglamente Nr. 1308/2013 nėra nei nuostatų, pagal kurias leidžiama nustatyti mažmeninę vyno pardavimo kainą nacionaliniu ar Sąjungos lygmeniu, nei nuostatų, pagal kurias valstybėms narėms draudžiama priimti nacionalinės teisės aktus, kuriais tokia kaina nustatoma. Todėl valstybės narės iš esmės išlaiko kompetenciją priimti tam tikrus teisės aktus, kurie nenumatyti minėtame reglamente, su sąlyga, kad šie teisės aktai neprieštaruoja minėtam reglamentui ir nenustato jo išimčių bei netrukdo jam tinkamai veikti. Šiuo klausimu, kalbant apie minimalios alkoholio vieneto kainos nustatymą, pasakytina, kad šie teisės aktai gali pažeisti Reglamentą Nr. 1308/2013, nes jie prieštaruoja laisvo žemės ūkio produktų pardavimo kainų nustatymo remiantis laisva konkurencija principui, kuriuo grindžiamas šis reglamentas. Vis dėlto, kadangi bendro žemės ūkio rinkų organizavimo nustatymas nekliudo valstybėms narėms taikyti nacionalinių normų, kuriomis siekiama kito bendrojo intereso tikslo, nei siekiama šiuo organizavimu, valstybė narė gali remtis žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos tikslu siekdama pateisinti teisės aktus, kuriais pažeidžiama laisvo kainų nustatymo veiksmingos konkurencijos sąlygomis sistema, kuria grindžiamas Reglamentas Nr. 1308/2013.

Tačiau ribojamoji priemonė turi atitikti proporcingumo principą, t. y. ji turi būti tinkama nustatytam tikslui įgyvendinti ir neviršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti. Proporcingumą reikia nagrinėti visų pirma atsižvelgiant į bendros žemės ūkio politikos tikslus ir tinkamą bendro žemės ūkio rinkų organizavimo veikimą, o tai reiškia, kad reikia suderinti šiuos tikslus su nacionalinės teisės aktais siekiamu visuomenės sveikatos apsaugos tikslu.

(žr. 17, 19, 24, 26–29 punktus ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

2. SESV 34 ir 36 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama valstybei narei, siekiančiai žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos tikslo ir dėl to didinančiai alkoholio vartojimo kainą, pasirinkti priimti tokius teisės aktus, kuriais nustatoma minimali alkoholinių gėrimų mažmeninė pardavimo kaina už vienetą, ir nesiimti priemonės, pvz., akcizų didinimo, kuria mažiau ribojama prekyba ir konkurencija Europos Sąjungoje. Vien tuo, kad pastaroji priemonė gali atnešti papildomos naudos ir ja galima pasiekti platesnį kovos su piktnaudžiavimu alkoholiu tikslą, negalima pateisinti sprendimo jos nesiimti.

Iš tiesų, vien dėl to, kad dėl minėtų teisės aktų mažesnė importuojamų produktų savikaina gali neturėti įtakos pardavimo vartotojui kainai, jais į nacionalinę rinką gali būti kliudoma patekti kitose valstybėse narėse teisėtai parduodamiems alkoholiniams gėrimams, todėl jie yra kiekybiniam apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė, kaip ji suprantama pagal SESV 34 straipsnį. Pačią tokią priemonę, be kita ko, galima pateisinti žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos sumetimais, kaip tai suprantama pagal SESV 36 straipsnį, tik jeigu ši priemonė yra tinkama ja siekiamo tikslo įgyvendinimui užtikrinti ir ja neviršijama tai, kas būtina jam pasiekti. Šiuo klausimu dėl aptariamų teisės aktų tinkamumo pasiekti žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos tikslą pažymėtina, kad neatrodo nepagrįsta laikytis nuostatos, kad teisės aktas, kuriuo nustatoma minimali alkoholinių gėrimų pardavimo kaina ir kuriuo konkrečiai siekiama padidinti pigių alkoholinių gėrimų kainą, yra tinkamas siekiant sumažinti alkoholio suvartojimą apskritai, o konkrečiau – pavojingą ar žalingą vartojimą, atsižvelgiant į tai, kad taip alkoholį vartojantieji daugiausia perka pigius alkoholinius gėrimus.

Dėl to, ar minėtais nacionalinės teisės aktais neviršijama tai, kas būtina siekiant veiksmingai apsaugoti žmonių sveikatą ir gyvybę, pasakytina, kad mokestine priemone, kuria padidinamas alkoholinių gėrimų apmokestinimas, gali būti mažiau ribojama prekyba šiais produktais Sąjungoje nei priemone, kuria nustatoma minimali alkoholio vieneto kaina. Iš tiesų pastarąja priemone labai apribojama ūkio subjektų laisvė nustatyti mažmeninę pardavimo kainą ir dėl to ja labai kliudoma kitose valstybėse narėse teisėtai parduodamiems alkoholiniams gėrimams patekti į nacionalinę rinką ir laisvai joje konkuruoti. Šiuo klausimu tai, kad dėl didesnio alkoholinių gėrimų apmokestinimo apskritai padidėja

šių gėrimų kainos, ir tai turi tokį patį poveikį ir saikingai alkoholi vartojantiems, ir linkusiems jį vartoti pavojingai ar žalingai, atsižvelgiant į nagrinėjama nacionalinės teisės aktais siekiamą dvejopą tikslą, neatrodo, kad galima padaryti išvadą, jog minėtas didesnis apmokestinimas būtų ne toks veiksmingas kaip pasirinkta priemonė. Priešingai, tai, kad didesnio apmokestinimo priemonė gali atnešti papildomos naudos, palyginti su minimalios alkoholio vieneto kainos nustatymu, siekiant įgyvendinti bendrąją kovos su piktnaudžiavimu alkoholiu tikslą, ne tik negali būti priežastis atmesti tokią priemonę, bet ir faktiškai yra veiksnys, kuriuo pateisinamas pasirinkimas verčiau priimti šią priemonę, o ne priemonę, kuria nustatoma minimali alkoholio vieneto kaina.

(žr. 32, 33, 36, 46–48, 50 punktus ir rezoliucinės dalies 2 punktą)

3. SESV 36 straipsnį reikia aiškinti taip, kad nacionalinis teismas, nagrinėdamas nacionalinės teisės aktus žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos pateisinimo požiūriu, kaip tai suprantama pagal šį straipsnį, privalo objektyviai išnagrinėti, ar atitinkamos valstybės narės pateikti įrodymai leidžia pagrįstai manyti, kad pasirinktos priemonės yra tinkamos numatytiems tikslams pasiekti ir galimybę juos pasiekti priemonėmis, kuriomis mažiau ribojamas laisvas prekių judėjimas ir bendras žemės ūkio rinkų organizavimas.

Kalbant apie nacionalinės teisės aktus, kuriais nustatoma minimali alkoholinių gėrimų mažmeninė pardavimo kaina už vieneta, pasakytina, kad nacionalinis teismas gali atsižvelgti į galimas mokslines abejones dėl konkretaus ir realaus tokios priemonės poveikio alkoholio vartojimui siekiant nustatyto tikslo. Šiuo klausimu tai, kad nacionalinės teisės aktuose numatyta, jog nustatyta minimali alkoholio kaina už vieneta nustos galioti praėjus tam tikram laikui, nebent nacionalinės teisės aktų leidėjas nuspręstų palikti ją galioti, yra aplinkybė, į kurią nacionalinis teismas taip pat gali atsižvelgti. Šis teismas taip pat gali įvertinti laisvo prekių judėjimo apribojimo, kurį lemia tokios priemonės, kokia yra minimali alkoholio vieneto kaina, taikymas, pobūdį ir mastą, lygindamas ją su kitomis galimomis priemonėmis, kurių poveikis prekybai Sąjungoje būtų mažesnis, ir tokios priemonės poveikį tinkamam bendro žemės ūkio rinkų organizavimo veikimui, ir toks vertinimas yra neatsiejamas nuo proporcingumo nagrinėjimo.

Be to, kalbant apie dieną, kurią reikia vertinti aptariamoms priemonėms teisėtumą, SESV 36 straipsnis aiškintinas taip, kad vykdant teisės akto, kuriuo nustatoma minimali alkoholinių gėrimų mažmeninė pardavimo kaina už vieneta, proporcingumo kontrolę reikia nagrinėti ne tik tą informaciją, įrodymus arba kitą medžiagą, kurią turėjo nacionalinės teisės aktų leidėjas, kai priėmė tokį teisės aktą. Šiuo klausimu pažymėtina, kad tokiomis aplinkybėmis, kai nacionaliniam teismui pavesta išnagrinėti nacionalinės teisės aktų atitiktį Sąjungos teisei, nors šie pagal nacionalinę teisę dar net neįsigaliojo, minėto teisės akto atitikties Sąjungos teisei kontrolę reikia vykdyti remiantis informacija, įrodymais arba kita nacionalinio teismo turima bylos medžiaga tą dieną, kurią jis priima sprendimą, laikantis nacionalinėje teisėje nustatytų sąlygų.

(žr. 57–59, 63, 65 punktus ir rezoliucinės dalies 3 ir 4 punktus)